

תובע את הבוס בשם כולם מתי אפשר להגיש תביעה ייצוגית נגד המעסיק – ומה הסיכוי להצליח טלי חרותי-סובר 18

TheMarker

תביעה ייצוגית נגד הבוס: מתי כדאי לתבוע – ומה הסיכוי שזה יצליח?

מדריך בתי הדין לעבודה אינם ששים לטפל במקרים של פגיעה בזכויות עובדים באמצעות תביעות ייצוגיות • ואולם לא תמיד ארגון העובדים היציג הוא הכתובת לעובד • מתי כדאי להגיש ייצוגית נגד המעסיק, כמה זה עולה, כמה זמן נמשך ההליך המשפטי ומי מרוויח

טלי חרותי-סובר

עשר שנים אחרי שהגיש מאיר פריץ בקשה לתביעה ייצוגית נגד חברת האבטחה שבה עבד, רשף ביטחון (מקבוצת תגבור), קיבל בית הדין הארצי לעבודה את התביעה. פריץ תבע את החברה בטענה שלא הפרישה עבורו לפנסיה מרי חודש, על פי חוק – ובחלוף עשור קבע בית הדין כי החברה תשלם כ-5 מיליון שקל (סכום לא סופי) לעובדיה בגין הפרת זכויותיהם הפנסיוניות.

ואולם הסדר הביצוע המפורטים שקבע בית הדין לתביעה הייצוגית, הביאו לכך שביצועה עשוי להסתיים בעוד זמן רב, וכל עובד מכ-2,000 עובדי הקי בוצה יקבל בממוצע 2,500 שקל. "מדיניות בתי הדין לעבודה מעדיפה בירור פנימי בעזרת ארגון העובדים, ואינה מקדמת בכרחה תביעות ייצוגיות, אף שאלה מוגשות חדשות לבקרים", אומר עורך דין גל גורודיסקי, מומחה לדיני עבודה ופנסיה, המייצג עובדים בתביעות ייצוגיות רבות. "ייתכן שמסיבה זו, דרכן של התביעות הללו ארוכה ומפרכת, ומי שמחפש כסף קל ומהיר, כדאי שיחשוב היטב אם רצוי לצאת אליה".

האם כדאי לתבוע את המעסיק בתביעה ייצוגית? המדריך הבא יסייע לכם להחליט מתי לכתור בדרך הזו, ומתי כדאי לפנות לררכים אחרות.

גל גורודיסקי צילום: רותי מבורך

1. מתי כדאי לתבוע את המעסיק?

הזכויות הגרונות בבתי הדין לעבודה הן זכויות בסיסיות כחיו של אדם (שכר ופנסיה), בשונה מתביעות עת בתחום ניירות ערך או צרכנות. העילות בניגון ניתן להגיש תובעה נות ייצוגיות הן ניכוסים שלא כדון, אי הפקדה לפנסיה, תשלום מופחת של דמי הבראה, דמי חופשה או תג: טעות שיטתית בתשלומי שעות נרספות, איישויון בעבודה, הפרת חוק שכר מינימום וכדומה.

התובעים הם לרוב החוליה החלשה בחברה וסכומי התביעה הריאליים נמוכים יחסית לתחומי המשפט האחרים, בנוסף, מרוב בהליכים ארוכים מאוד. כך למשל, בינואר 2009 הוגשה תביעה ייצוגית של המאבטח ליאון מגיא נגד חברת השמייה בן ביטחון. רק במארס 2017 ניתן פסק דין שבו חויבה החברה בתשלום של 1,174,255 שקל ל-866 חברי הקבוצה – מאבטיים חים בחברת בן ביטחון, שקיבו לו בממוצע כ-1,300 שקל לכל מאבטה. מתוך סכום זה חולקו עד היום כ-660 אלף שקל, והחלוקה עוד נמשכת.

חשוב לדעת שלא כל תביעה המוגשת מתקבלת, ולעתים עוברות שנים רק עד ההחלטה לדון בנושא.

2. איך מתחילים בתביעה ייצוגית?

כדי להגיש תביעה ייצוגית בבתי הדין לעבודה נדרש עובד שיש לו עילה אישית. התובע המייצג הוא עובד שסיים את עבודתו, הפונה לעורך דין מתאים. חשוב לדעת שעורך הדין המייצג את התובע יכול לקבל רק שכר טרחה שאושר על ידי בית המשפט, ואסור לו לגבות שכר טרחה מהלקוח עבוד הגשת התביעה.

יש להגיש בקשת אישור לתביעה ייצוגית, ורק אם התקי בלה על ידי בית הדין – התביעה מתקדמת. באפריל 2016 הגישה עובדת סיעור בשם נליה קוטניאקובה בקשה לייצוגית נגד מעסיקתה, חברת דנאל, עלכך שלא שולם לה עבור דמי חופשה כדון. באפריל 2018 קיבל בית הדין האזורי את התביעה בשם כ-2,000 עובדי סיעור זרים – אך נכון להיום, התיק עומד בפני בית הדין הארצי בערעור על הבקשה לאישור, ואין אפשרות לדעת מתי יינתן פסק הדין.

לפעמים מתרחשים גם תהליכים אחרים. ביוני 2017 ביטל בית הדין הארצי לעבודה פסק דין בתביעה ייצוגית, לאחר יותר מעשר שנים של דיונים. מדובר בתביעה שהגיש מאבטה נגד חברת השמירה ג.ש.ש, בטי ענה שלא הפקידה עבורו הפקידות כדון להסדר הפנסיוני. כיום ההליך תלוי ועומד בבג"ץ ומחכה להכרעת שופטי בית משפט העליון.

3. מה הקשיים העיקריים?

"באופן פרדוקסלי", אומר גורודיסקי, "בתי הדין לעבודה רשאים לדיחות תביעה ייצוגית במקום עבודה מאורגן, כשארגון העובדים המייצג מחליט שהוא מעוניין לאכוף את הזכות המופרת, גם לאחר הגשת הבקשה. זהו אחד המקרים היחידים במערכת המשפט שבו בוחנים את מצב הרברים לאחר הגשת ההליך המשפטי, ולא נכון ליום הגשת התוצאה היא, שההסדרות הכי ללית, למשל, יכולה להחליט בכל עת לפגוע בתביעה הייצוגית ולחדסלה, ולא פעם כך היא אכן פועלת. "רק באחרונה ניתן פסק דין בבית הדין הארצי שלא ניתן להגיש תביעה ייצוגית נגד הבית השמירה רשת ביטחון, אך ורק לאור הצהרותיה של ההסתדרות על פעילותה בחברה. קרי שי נוסף הוא החשש שמעסיקים מפריים ייקלעו לחדלות פירעון במהלך ניהול התביעה, מה שעי לול לגרום לכך שתביעה תסייים בלא כלום".

4. כמה זמן נמשך ההליך המשפטי?

ניהול תביעה ייצוגית עד לפסק דין דורש לא מעט סבלנות, מכיוון שהוא אורך כעשר שנים ואף יותר. כך היה בעניין העובד יגאל וידון, שהגיש תביעה ייצוגית נגד חברת השמירה תבל שבה עבד כמאבטה. הבקשה לאישור הוגשה בדצמבר 2006 מיד לאחר חקיקת חוק תובעות ייצוגיות. לפני שלושה

מסלול הייסורים של התובע הייצוגי בתחום דיני העבודה

שלב	משך זמן	הערות
הכנה ומכתב התראה	3-6 חודשים	לשם הזהירות מומלץ לשלוח
בקשה לאישור תובענה ייצוגית	3-5 שנים	יש חשיבות להליכי גילוי מסמכים. על התובע להוכיח עילה אישית ועילה קבוצתית ושהייצוגית יעילה והוגנת. יש לברר מה עושה ארגון העובדים לאכיפת הזכות הנתבעת
ערעור על קבלת הבקשה לאישור או דחייתה	2-3 שנים	על רוב פסקי הדין בבקשות לאישור מוגש ערעור
עתירה לבג"ץ	3-5 שנים	לעתים נדרשת עתירה - במקרה של בג"ץ מפעלי השמירה היא ארכה ארבע שנים
ניהול התובענה הייצוגית	2-3 שנים	ממועד ההחלטה בערעור
ערעור על פסק דין תובענה ייצוגית	2-3 שנים	רוב הסיכויים שיוגש ערעור
ביצוע תובענה ייצוגית	3-5 שנים	בהתאם לפסק דין רשף
סך הכל	12-24 שנים	

מאבטחת במוסד חינוכי צילום: אליהו הרשקוביץ, למצלמת אין קשר לכתבה

6. אז למה לטרוח ולתבוע?

המניעים העיקריים להגשת תביעות ייצוגיות בבתי הדין לעבודה, שמספרן פוחת, הם הניסיון לגוון את תהום העיסוק ולנסות להשיג פיע על הפרות רוחב. לדברי גורודיסקי, מניע נוסף הוא התקווה לשינוי במדיניות בתי הדין לעבודה – "תקווה שמתברר בכל פעם מחדש", לדבריו.

"ייתכן, שלאור משך הזמן הרב שאורך ניהול התביעה הייצוגית, יש ציפייה לגיטימית שבמהלך ניהול התיק הדין ישיג תנה באופן שיהפוך את ניהול ההליך לכדאי. הניסיון מורכב כיה שעורכי דין שהגישו תביעות ייצוגיות כדיני עבודה ונכוו, מעידים על חוסר כוונה להגיש תביעות ייצוגיות נוספות".

7. איך להפוך ייצוגית לכלי אפקטיבי בהגנה על עובדים?

דבר ראשון, יש לקצר את לוחות הזמנים. יש לקבוע כי מעסיק מפר ישלם את סכום ההפרה גם אם לא יגיע לירי העובדים – כדי לייצר הרתעה, ולקבוע שכר טרחה הגיוני. "תביעות ייצוגיות הוכחו ככלי אפקטיבי לאכיפת זכויות עובדים וכשעון מעורר להסדרות הכי זשה באופן חד משמעי לא משי תלם לעורך הדין המגישים", הוא אומר. "המרוויחים העיקריים הם עורכי הדין של הנתבעים, ולא של התובעים, שתמיד מרוויחים מה תביעות הייצוגיות, כמה שסיכמו עם הלקוח עבור ניהולה".

חודשים, ב-29 במארס, פסל בית הדין הארצי הסכם פשרה שאושר בבית הדין האזורי עוד בתחילת 2015. לפיכך, כרגע התיק תלוי ועומד בבית הדין האזורי לצורך בירור התובענה הייצוגית, ומי יודע מתי ההליך יסתיים.

5. מי מרוויח מתובענה ייצוגית?

ברוב המקרים, שכר הטרחה בתביעות ייצוגיות בבתי הדין לעבודה אינו מצדיק את הטיפול בהן. בתי הדין פוסקים שכר טרחה נמוך באופן משמעותי מבתי המשפט האורחיים. לדברי גורודיסקי, בפסק הדין שבו זכה פריץ מול חברת רת רשף, למשל, אישר בית הדין הארצי באחרונה שכר טרחה בשיעור 14% מסכום ההחזר שישולם לעובדים. סכומו של ההחזר לעובדים עשוי להגיע ל-5 מיליון שקל, אך ניתוח שכר הטרחה מראה שכדי לאכוף את פסק הדין, עורך הדין יצטרך לעבוד עוד כמה שנים על מנת לאתר את העובדים הנמנים על הקבוצה, להתאים אותם ולוודא שהתשלומים משולמים כדון – ומדובר באלפי עובדים. "אם נחלק את הסכום שנפסק למספר חודשי העבודה, הרי שזה באופן חד משמעי לא משי תלם לעורך הדין המגישים", הוא אומר. "המרוויחים העיקריים הם עורכי הדין של הנתבעים, ולא של התובעים, שתמיד מרוויחים מה תביעות הייצוגיות, כמה שסיכמו עם הלקוח עבור ניהולה".